

FUNDACJA
BATOREGO

IM. STEFANA

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Komunikat prasowy

Warszawa, 03.07.2017

Opozycja – co może i dlaczego jest potrzebna?

Praca Sejmu, zdominowanego przez większość z partii rządzącej, wywołuje pytania o rolę ugrupowań opozycyjnych. Szukając odpowiedzi warto zapoznać się z doświadczeniami innych krajów. Dlaczego demokracje potrzebują opozycji i jakimi uprawnieniami dysponuje ona w wybranych państwach europejskich analizują dr Paweł Marczewski i dr hab. Dawid Sześciło w ekspertyzie Fundacji im. Stefana Batorego.

„Obserwując Sejm można odnieść wrażenie, że dla rządzących opozycja parlamentarna to jedynie balast, który na szczęście można ignorować, gdy ma się wystarczającą większość. Tymczasem opozycja ma do spełnienia ważną rolę.” – uważa Joanna Załuska dyrektor programu Masz Głos, Masz Wybór, Fundacja im. Stefana Batorego

Dlaczego opozycja parlamentarna jest potrzebna?:

- wpływa na poprawę jakości decyzji podejmowanych przez władze
- sprawia, że władza jest bardziej reprezentatywna, lepiej reaguje na potrzeby różnych grup obywateli
- pilnuje, aby parlament nie stał się wyłącznie narzędziem do zatwierdzania propozycji rządu
- zapobiega powstaniu silnej opozycji pozaparlamentarnej, wyrażającej protesty w brutalny sposób na ulicach
- zapobiega przemocy wobec krytyków obozu rządzącego

Znaczenie ordynacji wyborczej

Siła i charakter opozycji parlamentarnej w dużym stopniu zależą od **systemu wyborczego**:

- w **systemie większościowym**, takim jak brytyjski, w parlamencie zasiadają przedstawiciele mniejszej liczby partii i opozycja może stanowić wyraźną, dobrze zorganizowaną alternatywę dla aktualnie sprawujących władzę. Stąd pojawienie się tradycji „gabinetu cieni”.
- w **systemie proporcjonalnym** opozycja jest mniej skonsolidowana, ale reprezentuje szersze spektrum interesów i poglądów wyborców. Tym szersze, im niższy próg wyborczy. W większości krajów europejskich wynosi on 5%. W niektórych państwach finansowanie z budżetu uzyskują ugrupowania po przekroczeniu progu niższego niż próg wyborczy. W Polsce od 3% poparcia, we Francji i w Estonii – 1%.

Uprawnienia opozycji w Polsce

W naszym kraju ugrupowania opozycyjne **nie mają żadnych szczególnych uprawnień**. Mogą – podobnie jak przedstawiciele partii czy koalicji rządzącej - pytać, interpelować, składać projekty ustaw i uchwał czy zgłaszać poprawki, ale to większość parlamentarna ma monopol na ustalenie reguł sejmowej gry.

*„Opozycji brakuje realnego wpływu na porządek obrad. Nie gwarantuje się jej prawa do żądania zwołania posiedzenia Sejmu czy prawa do zagospodarowania określonej części porządku obrad. Marszałek Sejmu lub zdominowane przez parlamentarną większość Prezydium Sejmu sprawują w obecnych warunkach niemal pełną kontrolę nad pracą parlamentu” – wyjaśnia Dawid **Sześciło**, dr hab. nauk prawnych z Uniwersytetu Warszawskiego*

Wzmocnienie uprawnień opozycji postulowało w 2010, a więc w swoich czasach opozycyjnych, Prawo i Sprawiedliwość. W tzw. **Pakiecie demokratyczny** proponowano m.in.:

- przyznanie opozycyjnym klubom prawa do wprowadzania po jednym punkcie do porządku dziennego posiedzenia Sejmu
- wyłączne prawo posłów opozycji do kierowania pytań do Prezesa Rady Ministrów i członków Rady Ministrów
- likwidację „sejmowej zamrażarki” czyli obowiązku pierwszego czytania projektu ustawy nie później niż sześć miesięcy od jego zgłoszenia

Jak sytuacja opozycji wygląda w innych krajach europejskich?

Zastanawiając się nad rolą i możliwościami opozycji parlamentarnej w Polsce warto zapoznać się z rozwiązaniami funkcjonującymi w innych krajach.

Wielka Brytania: 20 dni w roku na debaty dotyczące wniosków i projektów zgłoszonych przez partie opozycyjne.

Włochy: 20% porządku obrad dla opozycji, dni opozycji w Senacie

Bułgaria: pierwsza środa miesiąca dla opozycji

Niemcy: żądanie powołania komisji śledczej i zwołania dodatkowego posiedzenia Bundestagu przez grupę 120 deputowanych (mniej niż 20% składu Bundestagu)

Austria, Szwecja: do zmiany regulaminu parlamentu wymagana kwalifikowana większość – odpowiednio $\frac{3}{4}$ i $\frac{2}{3}$ głosów, co oznacza, że bez udziału opozycji zmiana parlamentarnych reguł gry nie jest możliwa.

Hiszpania, Austria, Szwecja: posiedzenie parlamentu na żądanie opozycji. W Austrii wystarczy do tego $\frac{1}{4}$ deputowanych, w Hiszpanii $\frac{1}{5}$, a w Szwecji $\frac{1}{3}$.

Rekomendacje

Zdaniem dr. Pawła **Marczewskiego**: *„Uprawnienia opozycji w Polsce w porównaniu z innymi europejskimi demokracjami wyglądają mizernie. Wprowadzenie kilku dobrych rozwiązań mogłoby uświadomić zarówno władzy, jak i ugrupowaniom opozycyjnym, że rola opozycji w ustroju demokratycznym jest o wiele poważniejsza, niż „przeszkadzanie” rządowi.”*

Za najpilniejsze eksperci uważają:

- wprowadzenie dni opozycji lub zarezerwowanie części porządku obrad dla wniosków opozycji
- zwoływanie posiedzeń Sejmu na żądanie opozycji
- powierzenie przewodnictwa w ważnych komisjach sejmowych posłom opozycji

Ekspertyza dr Pawła Marczewskiego oraz dr hab. Dawida Sześciły **Co wolno opozycji i dlaczego jest potrzebna? Uprawnienia opozycji parlamentarnej** http://bit.ly/Batory_UprawnieniaOpozycji

Więcej informacji:

Marzena Płudowska
Fundacja im. Stefana Batorego
+48 508-850-464, mpludowska@batory.org.pl